

รายงานการรับคณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิต(กฟผ.) โครงการพัฒนาผู้นำและผู้บริหาร

หลักสูตร ศาสตร์พระราชา รุ่นที่ 2/2020

โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ระหว่างวันที่ 9 – 11 กันยายน 2563

1. ข้อมูลคณะ

ที่มาและความสำคัญ	- นายกรศิษฎ์ ภัคโชตานนท์ อดีตผู้ว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิต เคยมาดูลานออยตุงในสมัยที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิต และได้แรงบันดาลใจในการทำงานตามศาสตร์พระราชา และหลักการพัฒนาของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้มีโครงการให้ผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. มาศึกษาดูงานด้านการพัฒนากับมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ อย่างต่อเนื่องทุกปี ปัจจุบันผู้ว่าการศึษฎ์ เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ก็ยังช่วย กฟผ.ทำงานอยู่ในตำแหน่งที่ปรึกษา และยังคงสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ปรับ Mindset และนำแนวทางการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ไปปรับใช้ในการทำงานของกฟผ. ในปี 2563 กำหนดให้ผู้บริหาร กฟผ.มาดูลานที่โครงการพัฒนาออยตุง (พื้นที่ทรงงาน)อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้งหมด 3 รุ่น - ในการบริหารจัดการเรื่องการดูงาน ทาง กฟผ. ได้มอบหมายให้ บริษัท Chira Academy เป็นผู้ประสานงานดำเนินการศึกษาดูงานดังกล่าว
วัตถุประสงค์	เรียนรู้หลักการพัฒนาศาสตร์พระราชา และการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง เรื่องออยตุงโมเดล และการนำออยตุงโมเดลไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นในความรับผิดชอบของ กฟผ. ในการทำงานร่วมกับชุมชน
ระดับ	คะแนนความสำคัญ: 4 คะแนนเนื้อหา: 3 คะแนนรวม: 7 (ความสำคัญ 4 เป็นผู้บริหารระดับสูงของ กฟผ. เนื้อหา 3 เป็นการดูกระบวนการพัฒนาและสร้างแรงบันดาลใจ)
องค์ประกอบ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายต่างๆ เจ้าหน้าที่พัฒนาแผนงานของกฟผ. และเจ้าหน้าที่ บริษัทจีระอาคาเดมี่ ที่จัดอบรมให้ กฟผ. (นำโดย ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์) รวมทั้งสิ้น 34 ท่าน ผู้ประสานงานของคณะ: คุณเอวรรณ บุญปลอด
เจ้าหน้าที่รับ	ผู้บรรยาย นางอมรรัตน์ บังคมเนตร ผู้ประสานงานมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ นางสาววิภาวดี พิมลธิกุล

คณะ	ผู้ช่วยรับคณะ นายถวิล คำเสาร์
แหล่งสนับสนุน งบประมาณ	คณะชำระค่าใช้จ่ายทั้งหมด 912062123

2. กำหนดการคณะ

กำหนดการศึกษาดูงาน

คณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ) โครงการพัฒนาผู้นำและผู้บริหาร รุ่นที่ 1/2020

ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ 9 – 11 กันยายน 2563

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
วันพุธ 9 กันยายน 2563		
08:05 - 09:50 น.	ออกเดินทางจากสนามบินสุวรรณภูมิ โดยสายการบินไทยสไมล์เที่ยวบิน WE130	ทีมงานจีระ ดิตแท้ ก กระเป๋าคาดเลขห้องพัก
09:50 - 10:50 น.	ออกเดินทางไปยังโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
10:50 - 11:00 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม VIP อาคารอเนกประสงค์	
11:00 - 11:45 น.	Getting to know & Breaking the ice activity	ทีมงานจีระดำเนินการ
11:45 - 12:30 น.	เยี่ยมชมศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ “การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการทำจริง และการพัฒนาที่วัดผลได้ โดย การประเมินติดตามผลอย่างต่อเนื่อง”	ห้องประชุม VIP
12:30 - 13:30 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ คริวตำหนัก	
13:30 - 14:30 น.	เยี่ยมชมหอแห่งแรงบันดาลใจ	
14:30 - 14:40 น.	ออกเดินทางไปยัง แปลงป่าเศรษฐกิจ นวัตกรรม 1	
14:40 - 15:40 น.	ชมแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย กาแฟอาราบิก้าดอยตุง และโรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย บริษัทนวัตกรรม จำกัด ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 เป็นความร่วมมือกันของภาคเอกชน	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
	ดำเนินการปลูกป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ โดยเลือกพืชที่ผลผลิตมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูง สามารถนำไปแปรรูปและเพิ่มมูลค่าได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้ให้คนดูแลในระยะยาว เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้คนกับป่าอยู่ด้วยกันอย่างพึ่งพา พืชเศรษฐกิจที่โครงการพัฒนาตอยตุงฯ เลือกมาส่งเสริมคือ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า และแมคคาเดเมีย ปัจจุบันกลายเป็นต้นแบบของการดำเนินธุรกิจเพื่อสังคม	
15:40 - 16:00 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ โรงงานแมคคาเดเมีย	
16:00 - 16:20 น.	ออกเดินทางไปยัง ฐานทหารตอยช้างมูบ	
16:20 - 17:00 น.	ชมชายแดนไทย-เมียนมา ณ ฐานทหารตอยช้างมูบ เพื่อกลับไปย้อนดูภาพพื้นที่ตอยตุงในอดีต (ถ้าอากาศเอื้ออำนวย)	
17:00 - 17:20 น.	ออกเดินทางไปยังตอยตุงลอดจ์ เช็คอินเข้าพัก และพักผ่อนตามอัธยาศัย	
18:00 - 19:00 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ศาลาลีลาวดี	
19:00 - 20:30 น.	กิจกรรมถอดบทเรียน	ทีมจีระอาคาเดมี MFLF
วันพฤหัสบดี 10 กันยายน 2563		
07:00 - 08:00 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี	
08:00 - 08:30 น.	ออกเดินทางไปยังศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ	
08:30 - 11:50 น.	เยี่ยมชมศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ ครั้งแรกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์ฝึกอาชีพด้านหัตถกรรม เป็นพัฒนาขึ้นกลางน้ำ โดยการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง พอเพียง โดยการต่อยอดจากภูมิปัญญาเดิมของชาวบ้าน และเสริมในสิ่งที่ขาด โดยการให้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ อุปกรณ์ที่ได้มาตรฐานเหมาะสมกับการทำงาน ตรวจสอบคุณภาพทุกขั้นตอน ที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์ต้องออกแบบตามที่ลูกค้าหรือตลาดต้องการ และชาวบ้านเองจะได้เรียนรู้การทำงานจากการปฏิบัติจริงด้วยตัวเอง เป็นการพัฒนาทักษะความชำนาญเพิ่มขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งประกอบไปด้วย • โรงงานทอผ้า เย็บผ้า • โรงงานย้อมผ้า • โรงงานกระดาษสา • โรงครัวกาแฟ (รับประทานอาหารว่าง) • โรงงานเซรามิก	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
	ศูนย์จัดการด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อมโครงการพัฒนาดอยตุงฯ	
11:50 - 12:00 น.	ออกเดินทางไปยังร้านข้าวซอยบ้านคำ	
12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ร้านข้าวซอยบ้านคำ	เสริฟอาหารตามคันรถตู้
13:00 - 14:00 น.	ฟังบรรยายเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชน และเยี่ยมชมศูนย์การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์	
14:00 - 14:30 น.	ออกเดินทางไปยังห้องประชุม VIP	
14:30 - 15:30 น.	พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง "ผู้บริหารคนรุ่นใหม่ของดอยตุงที่เกิดจากการสร้างคน (อาสาสมัคร คพต.พ.) ของโครงการพัฒนา ดอยตุงฯ ตอนเริ่มต้นมี 144 คน ปัจจุบันอาสาสมัครเหล่านี้กลายเป็นผู้นำของชุมชนถึง 90% และได้โน้มนำแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการบริหารจัดการในชุมชนของตนเอง"	
15:30 - 15:40 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม VIP	
15:40 - 17:00 น.	ฟังบรรยายสรุปหลักการพัฒนาทางเลือกในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดย คุณอมรรัตน์ บังคมเนตร	
17:00 - 18:00 น.	ถอดบทเรียนประจำวัน	
18:00 - 18:30 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย	
18:30 - 21:30 น.	รับประทานอาหารเย็น ณ ศาลาลีลาวดี	"มนต์รักชาวดอย"
วันศุกร์ 11 กันยายน 2563		
06:30 - 08:30 น.	รับประทานอาหารเช้า ณ ศาลาลีลาวดี พร้อมเช็คเอาท์	
08:30 - 10:00 น.	- พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกับชุมชน จากวิทยากร ฝ่ายปฏิบัติการภาคสนามของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2 ท่าน นายถนอม ใจการ ผู้จัดการส่วนปฏิบัติการภาคสนาม และ นายพงษ์ศักดิ์ อภิสิทธิ์สุนทร ผู้จัดการส่วนพัฒนาสังคม -นำเสนอการเรียนรู้ดอยตุงโมเดลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำ	

วันที่/เวลา	กำหนดการ	หมายเหตุ
	โครงการนวัตกรรมของแต่ละกลุ่ม และร่วมให้คำแนะนำโดย ทีมวิทยากร Chira Academy	
10:00 - 10:20 น.	รับประทานอาหารว่าง ณ ห้องประชุม VIP	
10:20 - 12:00 น.	เยี่ยมชมพระตำหนักดอยตุง สวนแม่ฟ้าหลวง ซั๊อของฝากและของที่ระลึกจากดอยตุงตามอัธยาศัย	
12:00 - 13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน ณ ครั้วตำหนัก	
13:00 - 16:00 น.	ออกเดินทางไปยังสนามบินแม่ฟ้าหลวง	

3. สรุปเนื้อหาการเรียนรู้ของคณะ

วันพุธที่ 9 กันยายน 2563

รับฟังการบรรยายศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาดอยตุงฯ โดยคุณอมรรัตน์ และคุณรัฐกร สวัสดิ์แดง เพื่อ เห็นภาพในอดีตของดอยตุงก่อน และการทำงานพัฒนาในขั้นแรก คือ การลงพื้นที่ ของทีมพัฒนา ดูบริบทของชุมชน ความเป็นอยู่วิถีชีวิตของชาวบ้าน ดำเนินการสำรวจข้อมูลโดยข้อมูลนั้นต้องเป็นข้อมูลที่แท้จริง เพื่อสำรวจปัญหาความต้องการของชาวบ้าน ไปเข้าถึงใจของชาวบ้าน สร้างความเชื่อมั่น การพัฒนา ต้องเกิดจากการรู้ข้อมูลปัญหาที่แท้จริง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้ตรงจุดและทำอย่างต่อเนื่อง สามารถวัดผลการพัฒนาได้อย่างชัดเจน

รับฟังการบรรยายศูนย์ข้อมูลโครงการพัฒนาโดยตุงฯ โดยคุณอมรรัตน์ และคุณรัฐกร สวัสดิ์แดง

ประเด็นคำถาม-ตอบ

1. ข้อมูลรายได้ที่ได้มา ได้จากการเสียภาษีไหม

ตอบ ไม่ใช่ ข้อมูลรายได้ทั้งหมดได้จากการลงพื้นที่สำรวจจริงทั้งหมด จากแบบสำรวจของโครงการฯ ถ้ามเป็นรายบุคคลว่า คนๆ นั้นทำงานที่ไหน ได้รายได้ประมาณเท่าไร และเอามารวมกัน แล้วหารจำนวนสมาชิกคนในบ้านเป็นค่าเฉลี่ยออกมา

2. บณดอยตุงมีการวัดค่าดัชนีความสุขไหม

ตอบ มีเป็นแบบสำรวจในด้านความพึงพอใจในด้านต่างๆ เช่น ด้านไฟฟ้า การส่งเสริม ด้านกาแพ การศึกษา สุขภาพ ความมั่นคงของที่ดินปัจจุบัน ซึ่งเป็นการคาดคะเนเฉยๆ

3. ที่บอกว่าคนบณดอยตุง ไม่มีการกู้ยืมเกิดจากสาเหตุอะไร ทำไมถึงไม่มีการกู้ยืม

ตอบ ที่ไม่มีการกู้ยืม หมายถึงคนดอยตุงเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ในตอนนั้นคนที่นี้เขาใช้การแลกเปลี่ยนของ แทน เช่น เวลามีการเกี่ยวข้าว ก็พากันไปลงแขกช่วยกัน และก็เวียนช่วยกันไป ไม่ต้องมีการจ้างคนงาน และค่าเงินที่ใช้ในบริเวณนี้เมื่อในอดีตก็ไม่ได้เป็นเงินบาทไทย มีบ้างแต่ไม่มาก ส่วนใหญ่ใช้เงินรูปีอินเดีย การกู้ยืมเงินในพื้นที่จึงยังไม่มี ยังไม่มีการกู้ยืมเพื่อกินเพื่อใช้ แต่ในปัจจุบันก็มีการกู้ยืมบ้าง แต่เป็นการกู้ยืมเพื่อทำธุรกิจ เพื่อการศึกษา ไม่มีเพื่อการกิน การใช้

4. ปัจจุบันผู้ขายเริ่มมีการช่วยเหลือผู้หญิงในการทำมาหากินบ้างหรือไม่

ตอบ ปัจจุบันทุกเพศทุกวัยต่างก็มีงานทำ ไม่ได้แบ่งแยกว่าเพศใดเพศหนึ่งต้องทำฝ่ายเดียว มีความเท่าเทียมกันมากขึ้น ผู้หญิง ณ ปัจจุบันจะทำอาชีพขายของ เพราะมีสถานที่ท่องเที่ยว ผู้ชายก็ทำการเกษตร กลุ่มวัยรุ่นก็มีไปรับจ้างทำงานต่างประเทศ และในประเทศ

ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย และกาแฟอาราบิก้า พร้อมชมการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. แมคคาเดเมียสามารถกินสดได้ไหม

ตอบ กินสดได้ รสชาติจะมันๆ เหมือนกินถั่วสด

2. แมคคาเดเมียมีเฉพาะที่ดอยตุง หรือมีที่อื่นด้วย

ตอบ มีที่อื่นด้วย แถว จ.เชียงใหม่ จ.เลย ก็มี แต่กระบวนการผลิตแปรรูปอาจจะไม่ได้ครบวงจรเหมือนกับของดอยตุง แต่เขาก็มีตลาดของเขาที่ส่งขายได้เช่นกัน

3. การปลูกต้นแมคคาเดเมียทำไมถึงยังมีความเสี่ยงอยู่

ตอบ เนื่องจากต้นแมคคาเดเมียเป็นพืชจากต่างประเทศ สภาพภูมิอากาศ สภาพพื้นที่ปลูก แตกต่างกัน ทำให้การดูแลรักษามีความยุ่งยาก มีปัญหาลมพายุทำให้ต้นแมคคาเดเมียล้ม ศัตรูพืชต่างๆ ซึ่งตอนนี้ถือว่าเรายังอยู่ในขั้นวิจัย และพัฒนาต้นแมคคาเดเมีย ยังไม่เสร็จพอที่จะยกให้ชาวบ้าน เพื่อรับความเสี่ยงที่เราจะแก้ไขไม่ได้ดี เราให้ชาวบ้านเสี่ยงไม่ได้ในเรื่องนี้

4. แมคคาเดเมียที่ปลูกที่ดอยตุง กับที่ต่างประเทศขนาดของเมล็ดมีความแตกต่างไหม

ตอบ ขึ้นอยู่กับสายพันธุ์ของต้นแมคคาเดเมีย

5. มีการส่งเม็ดแมคคาเดเมียให้กับบริษัทข้างนอกไหม

ตอบ ดอยตุงเรานำมาแปรรูป ทำแปปเค้กจิ้ง และขายในนามแบรนด์ดอยตุงเอง ไม่มีการขายส่งเม็ดแมคคาเดเมียให้กับบริษัทอื่นๆ เพราะปริมาณที่ได้ต่อปี ที่เรานำมาแปรรูปบรรจุขายภายในแบรนด์ดอยตุงก็ถือว่ายังไม่เพียงพอ

6. ยอดแมคคาเดเมียกินได้ไหม

ตอบ ยังไม่มีใครเคยนำมารับประทาน

7. พื้นที่ปลูกแมคคาเดเมียมีทั้งหมดกี่ไร่

ตอบ พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,100 ไร่ และให้ผลผลิตประมาณ 20,000 ตัน ต่อปี

8. เราสามารถกระเพาะเอาเนื้อออกก่อน แล้วอบแต่เนื้อได้ไหม

ตอบ ไม่ได้ เพราะตัวเม็ดยังติดกับส่วนเปลือกกะลา เราต้องอบไปทั้งเม็ด ตัวเนื้อพอโดนอบความชื้นจะหาย และจะค่อยๆ ล่อนออกจากเปลือกกะลา

9. ต้นกาแฟมีอายุกี่ปี

ตอบ อายุในการให้เริ่มให้ผลผลิต คือ 3-5 ปี จากนั้นผลผลิตก็จะพีคเรื่อยๆ พอหลังๆ ก็จะลดลงเรื่อยๆ เหมือนต้นมันแก่แล้วผลผลิตเริ่มน้อยลงตามอายุของต้นกาแฟ แต่บางที่ที่ดูแลดี ก็ให้ผลผลิตถึง 30 ปีก็มี หลังปีที่ 15 ผลผลิตลดลงก็จะมีการทำสาว คือ การตัดต้นกาแฟ แล้วเลือก 1 หน่อที่ดีที่สุดที่งอกขึ้นใหม่ ผลผลิตก็ให้เทียบเท่ากับที่เราปลูกใหม่ แต่ประหยัดเวลาในการปลูกใหม่

10. สามารถใช้วิธีการทำสาวได้เรื่อยๆ ไหม

ตอบ ไม่ได้ เพราะอายุของต้น การให้ผลผลิตมันจะลดลงไปเรื่อยๆ ดีที่สุดก็คือปลูกใหม่ การทำสาวทำอย่างมากที่สุด 1-2 ครั้งแค่นั้น

11. กาแฟเก็บเกี่ยวได้ตลอดทั้งปีเลยไหม

ตอบ เก็บปีละ 1 ครั้ง ฤดูเก็บเกี่ยวเริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม – ต้นเดือนมีนาคม

12. ชาวบ้านมีแปลงกาแฟเป็นของตัวเองไหม

ตอบ กาแฟบนดอยตุงทุกต้นเป็นของชาวบ้าน แต่ชาวบ้านขายให้กับโครงการ

13. ชาวบ้านสามารถขายให้คนอื่นได้ไหม

ตอบ สามารถขายให้กับคนข้างนอกได้ ยกเว้นแปลงกาแฟนุติที่ยังต้องขายให้กับโครงการ เพราะเป็นแปลงนำร่องของโครงการฯ ที่มอบให้กับชาวบ้านซึ่งมีข้อตกลงกันแต่เริ่มต้นอยู่แล้ว หากชาวบ้านที่ขายให้กับพ่อค้าข้างนอกแล้วอยากกลับมาขายให้โครงการ ก็ต้องได้ตามคุณภาพ มาตรฐานของเรา

14. เกษตรกรกาแฟดอยตุง มีสมาชิกกี่คน

ตอบ ทั้งหมดประมาณ 850 ครัวเรือน

15. มีบ้างไหมที่ชาวบ้านออกไปทำเองทุกกระบวนการ

ตอบ มี เช่น หมู่บ้านผาหมี ผาอี ลีเซ เจ้าของเอง คั่วเอง ทำแบรนด์เอง แล้วก็มีการคาเฟ่ของตัวเอง ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่เราคิดว่าอยากให้ชาวบ้านสามารถลุกขึ้นมาทำเองได้ด้วยตนเอง แต่ถ้าเขาอยากได้องค์ความรู้อะไรจากเรา เราสามารถเข้ามาหาเราได้ตลอดเวลา

16. กาแฟที่คัดทิ้งเอาไปทำอะไร

ตอบ ในอดีตเอาไปทำปุ๋ย แต่ปัจจุบันมีคนมาขอซื้อจากชาวบ้าน เพื่อเอาไปทำเป็นกาแฟเกรดต่ำ เช่น โอเลี้ยง

17. ความต้องการตลาดของกาแฟจะลดลง มีการวิจัย หรือมีการเชิญนักวิชาการมาวิเคราะห์ไหม

ตอบ ดอยตุงเราทำวิจัย Market research เอง และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาร่วมด้วย เป็นส่วนน้อยมากที่เราจะเชิญนักวิชาการต่างๆ มา เราต้องเอาคนที่ เป็น Professional ในด้านนั้นๆ ยิ่งเราทำธุรกิจ กระบวนการคิดเรา การทำงานเราต้องทำแบบธุรกิจ ทำแล้วจะได้กำไรเท่าไร จะคืนทุนเมื่อไหร่ เป็นต้น ทำและคิดแบบเอกชน

ศึกษาดูงานแปลงปลูกป่าเศรษฐกิจ แมคคาเดเมีย และกาแฟอาราบิก้า พร้อมชมการเพิ่มมูลค่าสินค้าที่
โรงงานแปรรูปแมคคาเดเมีย โดยพีศุภศักดิ์ เสียงดี

สรุปบทเรียนประจำวันที่ 9 กันยายน 2563

แบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มแชร์สิ่งที่ได้เรียนรู้จากการดูงานในวันนี้ 20 นาที และให้ออกมานำเสนอกลุ่มละ 10 นาที ตามโจทย์ “ท่านได้เรียนรู้หลักการทำงานของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ และนำไปปรับใช้อย่างไร”

กลุ่ม 1

- การเข้าใจปัญหา ก่อนที่เราจะทำอะไรก็ตาม เราต้องเข้าใจปัญหาของแต่ละพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน บริบทสังคมไม่เหมือนกัน
- การแก้ไขปัญหาของดอยตุงมีการวางแผนที่ชัดเจน และครอบคลุม เพราะคิดตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ
- เข้าถึงปัญหา ลงพื้นที่ พูดคุยกับชาวบ้านจริงๆ รับฟังปัญหาจากปากชาวบ้าน ว่าเขาต้องการอะไร
- มีการติดตาม และประเมินผลในสิ่งที่ได้ทำการพัฒนาไป

กลุ่ม 2

- สมเด็จพระนางเจ้าทรงเป็นแรงบันดาลใจให้กับประชาชนชาวไทย
- การใช้ข้อมูลจริงในการแก้ปัญหา เพื่อแก้ไขปัญหาให้ได้ตรงจุด
- การเข้าใจบริบทพื้นที่ บริบทชุมชน มองปัญหาผ่านสายตาชาวบ้าน ไม่เอาความต้องการของเราไม่หยัดเหยียดชาวบ้าน
- การระเบิดจากข้างในของชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านเข้าใจ และพร้อม ชาวบ้านจะเป็นคนเริ่มด้วยตนเอง
- การทำงานเป็นทีม ก่อนที่ทีมงานจะลงพื้นที่ ต้องเข้าใจเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะลงชุมชน ว่าไปแล้วจะไปทำอะไร เพื่ออะไร และชาวบ้านจะได้อะไรถ้าเราไปทำสิ่งนั้นให้

กลุ่ม 3

- สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ เพราะถ้าเราไม่สามารถสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ให้กับชาวบ้านได้ เวลาเขาพูดปัญหามันอาจจะไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริงก็ได้ ถ้าเขาไว้วางใจเราเมื่อไหร่ เขาจะพูด จะบอกกับเราเอง
- การแยกมวลชน เพราะคนบางกลุ่มมาด้วยหัวโชน ความคิดที่เป็นของตนเอง เราต้องหาคนที่ได้รับผลกระทบจริง ซึ่งการที่จะรู้นั้น ก็ต้องมีอาสาในหมู่บ้านที่คอยสนับสนุน
- การต่อยอด ส่งเสริมจากสิ่งที่ชาวบ้านมีอยู่แล้ว ไม่พยายามไปเปลี่ยนแปลงมากเกินไป เพราะถ้าไปแบบยัดเหยียดจะกลายเป็น ชาวบ้านไม่ได้ต้องการจริง ทำไปเพราะความเกรงใจ แต่ต่อยอดจากที่ชาวบ้านมี ชาวบ้านทำอยู่แล้ว เช่น ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การเพิ่มมูลค่า เรื่องคุณภาพสินค้าแทน
- แก้ไขปัญหาจากข้อมูลจริง โดยลงพื้นที่ ค้นหาข้อมูลที่แท้จริงจากชาวบ้าน

ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์ผลิตและจำหน่ายงานมือ

วันพฤหัสบดีที่ 10 กันยายน 2563

เป็นการพัฒนาขึ้นกลางน้ำ พัฒนาจากสิ่งที่ชาวบ้านมี ภูมิปัญญาเดิม โดยเพิ่มทักษะ ศักยภาพ มาตรฐานในการทำงาน และยกระดับคุณภาพของสินค้า

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

โรงงานทอผ้า

1. ด้ายที่ทำจากพลาสติกทอยากกว่าด้ายจริง ๆ ไหม

ตอบ ไม่ยาก แต่อาจจะต้องใช้แรงมากกว่า

2. ผ้าทอจากด้ายพลาสติกเอาไปทำผลิตภัณฑ์อะไร

ตอบ ออเดอร์ตอนนี้เราเอาไปทำเป็นกระเป๋ากีฬาก็ใช้

3. การทอพลาสติกจะต้องมีการเรียนเพิ่มไหม

ตอบ ไม่ต้องเรียนเพิ่ม เพราะวิธีการทอก็เหมือนทอปกติ และลายที่ทอก็เป็นลายขั้ดธรรมดา

4. มีการใช้เครื่องจักรในการทอบ้างไหม

ตอบ ไม่มี เป็นการทอด้วยมือทั้งหมด เราเน้นผ้าทอมือ และเป็นการสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านที่นี่ และเป็นเอกลักษณ์ของผ้าดอยตุง

5. อัตราการจ้างงานเป็นแบบไหน

ตอบ ค่าแรงขั้นต่ำตามรัฐกำหนดสำหรับคนเข้าใหม่ แล้วก็จะมีการปรับเงินเดือนทุกปี สำหรับงานทอผ้า จะให้เป็นลายเหมา ใครทอได้เยอะก็ได้เยอะ ราคาตามลายผ้า ลายยิ่งยากราคาก็สูงตามทักษะที่ต้องใช้

6. วิธีการชักต้องชักแบบไหน

ตอบ ผ้าบางตัวก็ชักเครื่องได้ แต่ถ้าชักด้วยมือก็จะดีกว่า เพราะเป็นผ้าทอมือ

7. เส้นด้ายเอามาจากไหน

ตอบ เส้นด้ายเราซื้อจากข้างนอก และเราย้อมเองตามออเดอร์ เพราะเรามีโรงย้อม

โรงงานย้อมผ้า

1. มีการทำผ้ามัดย้อมบางไหม

ตอบ ในส่วนของผลิตภัณฑ์ที่ขายเราไม่ได้ทำผ้ามัดย้อม แต่ส่วนของกิจกรรมเวลามีคณะดูงานสนใจ เรา มี work shop มัดย้อมเสื้อ ผ้าพันคอ ผ้าเช็ดหน้า เป็นต้น

2. ก่อนที่จะนำสินค้าที่ย้อมจากสีธรรมชาติจัดจำหน่าย มีการทำกระบวนการเพื่อไม่ให้ตกสีหรือไม่

ตอบ ก่อนจัดจำหน่าย เรามีการซักกันหมด กันตกสีเรียบร้อยแล้ว แต่โดยปกติของสีย้อมธรรมชาติสีก็จะ จางไปเรื่อย ๆ จากการทดลองก็ประมาณ 10 ครั้งสีก็จะหลุดตามธรรมชาติของมัน แต่มันก็ยังติดบนเส้น ไยอยู่ แต่สีจืดลงแน่นอน เพราะเป็นสีธรรมชาติ

3. เวลาซักมันจะตกสีไปใส่เสื้อผ้าอื่น ๆ ไหม

ตอบ ไม่ สีย้อมธรรมชาติจะตกสีตามสีของมัน โดยไม่ตกใส่สีอื่น เสื้อผ้าตัวอื่น

4. สีย้อมธรรมชาติมีการใส่สารอะไรเข้าไปไหม

ตอบ มีการใส่สารส้อมเข้าไปด้วย เพื่อให้ติดกับเส้นใย

5. มีการย้อมเคมีด้วยไหม

ตอบ มีการย้อมเคมีด้วย เพราะสีธรรมชาติบางอย่างให้สีได้ไม่เท่าสีเคมี แต่เราทำแยกเป็นคอลเลคชั่น เลย

6. ทำไมต้องใช้คำว่าเลี้ยงคราม

ตอบ เพราะการหมักคราม จะเกิดจุลินทรีย์ ซึ่งจุลินทรีย์ถือเป็นสิ่งมีชีวิต เราต้องให้อาหาร เติมนอกซิเจน เพื่อไม่ให้มันตาย

7. จะรู้ได้อย่างไรว่า คราม ตายแล้ว

ตอบ เวลาย้อมมันจะไม่ติดสี นั่นคือครามตายแล้ว

8. อาหารของครามให้อะไรบ้าง

ตอบ อาหารที่ให้มันเป็นผลไม้ เช่น แกนสับปะรด กล้วย เป็นต้น

9. อากาศร้อน อากาศหนาวมีผลต่อการเลี้ยงครามไหม

ตอบ มีส่วน ถ้าหนาวมากๆ มันก็จะไม่โต ต้องอุ้มไปตากแดด

โรงงานกระดาษสา

1. จะรู้ได้อย่างไรว่า ที่ซัอนสาขึ้นมาน้ำหนักอยู่ที่เท่าไร

ตอบ เป็นความชำนาญของป้าๆ ที่ทำกันมาเป็น 10 ปี สามารถกำหนดน้ำหนักได้เอง

2. ซัอนเสร็จต้องไปทำอะไรให้แห้ง

ตอบ ถ้าการซัอนแบบเทคนิคญี่ปุ่นใช้เครื่องตาก ที่มีระบบการทำงานคล้ายๆ เตารีดไอน้ำ โดยเราใช้น้ำร้อนจากเตาชีวมวลดึงน้ำเข้ามาและเปิดแก๊สอีกนิดหน่อย อุณหภูมิน้ำร้อนจากเตาอยู่ที่ประมาณ 80 องศา ใช้เวลาประมาณ 15 นาทีก็จะแห้ง ส่วนการซัอนแบบสาไทย จะใช้แสงแดดในการตาก

3. กระดาษสาเอาไปทำอะไรได้บ้าง

ตอบ ของดอยตุงเราเอาไปทำ ปกสมุด ใบพัด กล้องของขวัญ ถุงช้อปปิ้ง เป็นต้น

โรงงานคว่ำกาแฟ

1. กาแฟที่จำหน่ายมีแต่แบบคว่ำ หรือมีแบบบด

ตอบ ของเรามีทั้ง 2 แบบ ทั้งคว่ำบด และคว่ำเม็ด เรายังเน้นในรูปแบบกาแฟสดอยู่ เพื่อความหอม เพื่อรสชาติที่ดีกว่า

2. กาแฟตริปเป็นแบบบดหรือยังไม่บด

ตอบ กาแฟตริปเป็นแบบบดแล้ว ซึ่งสามารถพกพาไปไหนมาไหนได้สะดวกสบาย แต่ยังได้รับรสชาติในรูปแบบของกาแฟสด เป็นแบบอเมริกาโน

3. กาแฟที่ปลูก 400 เมตรขึ้นไป กับ 800 เมตรขึ้นไปมีความแตกต่างกันหรือไม่

ตอบ แตกต่างกันที่พื้นที่ปลูก แต่การ Process เราใช้มาตรฐานเดียวกัน รสชาติก็แตกต่างกัน แต่สำหรับกาแฟที่บรรจุขายภายใต้แบรนด์ดอยตุงจะต้องปลูกตั้งแต่ 800 เมตรขึ้นไป เพราะเราได้รับ GI ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สามารถตรวจเช็คย้อนหลังได้ทั้งหมดว่ากาแฟถุงนี้มาจากเกษตรกรคนไหน รับซื้อวันที่เท่าไร โรงกาแฟอยู่โซนไหน Process วันไหน เป็นต้น

4. แต่ละปีผลผลิตเพียงพอต่อความต้องการของตลาดไหม

ตอบ แต่ละปีผลผลิตที่เราได้ปริมาณไม่เท่ากัน บางปีได้ 1,000 ตัน บางปี 400 ตัน ในปีที่ไม่เพียงพอ เราจะไปรับซื้อกาแฟกะลาที่ชาวบ้านเขาทำอยู่แล้ว เพื่อมา Support ในส่วนที่ขาด เพราะจะมีกลุ่มชาวบ้านบางกลุ่มที่เขาทำกาแฟกะลาขายเฉพาะ

5. ถ้ามีออเดอร์จากข้างนอกเยอะ ๆ ผลผลิตจะเพียงพอไหม

ตอบ เรามีการสต็อกผลผลิตไว้ เราสต็อกผลผลิตของปีนี้เพื่อใช้ปีหน้าสำรองไว้ปีต่อไป และรับซื้อกาแฟโรบัสตาเพื่อนำมา Blend กับกาแฟอาราบิก้าเพื่อจัดส่งให้กับลูกค้าที่ต้องการกาแฟที่มีความหอมเพื่อนำไปเป็นกาแฟเย็นต่าง ๆ ตามร้านค้าของลูกค้า

6. มีการกำหนดการขายไหมว่าแต่ละปีจะขายผลผลิตเท่าไร

ตอบ ในแต่ละปีเรามีแผนการขาย การตลาดทุกปีว่าปีนี้เรามีผลผลิตเท่าไร เราจะขายในช่องทางไหนก็เปอร์เซ็นต์ เพื่อจัดการกับผลผลิตที่เรามีอยู่ให้มีประสิทธิภาพที่สุด

7. จะแยกกาแฟพีเบอร์รี่ในกระบวนการไหน

ตอบ ตอนที่แปรรูปกาแฟแล้ว และแยกโดยการเข้าเครื่องเขย่ามันก็จะคัดแยกออกมาให้เลย

8. ถ้าหักต้นทุนแล้วกระบวนการไหนที่คิดว่าเป็นการเพิ่มมูลค่ากาแฟได้มากที่สุด

ตอบ ถ้าถือว่าเป็นกำไร คิดว่าการทำเป็นสารกาแฟ คั่ว แล้วจัดจำหน่าย หรืออีกทางก็คือ ร้านคาเฟ่ เพราะใช้กาแฟที่น้อย แต่สามารถขายได้ในราคาที่สูงขึ้น

9. การรักษาอุณหภูมิในการคั่วอยู่ที่เท่าไร

ตอบ ของเราควบคุมไม่ให้เกิน 230 องศา

10. สามารถผลิตได้มากกว่าที่ทำในปัจจุบันไหม

ตอบ เราผลิตตามกำลังขายของเรา ผลิตตามออเดอร์มากกว่า เราจะไม่ผลิตทิ้งไว้

11. ปัจจัยอะไรที่ทำให้กาแฟที่ปลูกในพื้นที่สูงมีรสชาติที่ดีกว่า

ตอบ โดยธรรมชาติของกาแฟพันธุ์อาราบิก้าชอบอากาศที่เย็น ต้องการแสงแดดเพียง 50% พื้นที่ยิ่งสูง ชาติอาหารในดินก็แตกต่าง อากาศ ความชื้น ก็เหมาะสมกว่า ถ้าให้เข้าใจง่ายที่สุดก็คือ กาแฟจะค่อยๆ บ่มตัวเองจนสุกโดยที่ไม่ได้สุกจากการแสงแดด

โรงงานเซรามิก

1. ผลิตภัณฑ์ที่ทำอยู่เป็นของลูกค้าทั้งหมดหรือไม่

ตอบ บางส่วนเป็นของลูกค้า และบางส่วนเป็นคอลเลคชั่นของตัวเอง เราผลิตตามออเดอร์เหมือนกัน กับทุกโรงงาน

2. น้ำที่แต่งเซ็ดน้ำมีการผสมสารอะไรไหม

ตอบ ไม่ได้ผสม เป็นเพียงน้ำเปล่าเท่านั้น

3. ในการอบ การเผา ยังใช้แก๊สอยู่ไหม

ตอบ ยังมีการใช้ควบคู่กับพลังงานชีวมวล เพราะกำลังไฟจากพลังงานชีวมวลอย่างเดียวไม่เพียงพอ เรา ต้องควบคุมอุณหภูมิให้คงที่

4. ราคาของแต่ละชั้นอยู่ที่เท่าไร

ตอบ ขึ้นอยู่กับชิ้นงาน เช่น งานปั้นที่ใช้เทคนิคพิเศษมีน้อยชิ้น ราคาก็จะสูง เพราะเป็นงานมือและงาน แบบชิ้นเดียว ส่วนชิ้นงานอื่นๆ ก็จะมีฝ่ายกลยุทธ์คิดคำนวณต้นทุนราคา

5. อุณหภูมิในการเผาอยู่ที่เท่าไร

ตอบ จะมีการเผา 2 รอบ รอบที่ 1 อยู่ที่ประมาณ 900 องศา เป็นการเผาที่เรียกว่าบิสกิต หลังจากนั้น จะมีการชุบเคลือบสี แล้วเผาอบที่ 2 ประมาณ 1,200 องศา เพื่อให้สีติดกับตัวผลิตภัณฑ์

6. คาซามะ คืออะไร

ตอบ คาซามะเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศญี่ปุ่น ที่มีชื่อเสียงในด้านการทำเซรามิก ซึ่งเราได้เชิญอาจารย์ จากที่นั่นมาสอนคนของเรา และส่งคนของเราไปฝึกงานที่นั่นด้วย เพื่อเรียนรู้เทคนิคการปั้น เรื่องดิน การออกแบบต่างๆ จากที่นั่น เพื่อกลับมาพัฒนาเซรามิกของตัวเองของเรา

ศึกษาดูงานศูนย์ผลิต และจำหน่ายงานมือ โรงงานทอผ้า โรงงานย้อมผ้า โรงงานกระดาษสา

ศึกษาดูงาน ณ ศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม

เป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อมที่ดำเนินการโดยมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทางด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมที่ดำเนินการ เช่น จัดการแยกขยะขององค์กรให้เป็นศูนย์ (Zero waste to landfill) การบำบัดน้ำเสียจากกระบวนการผลิต และการจัดการด้านพลังงานทดแทน เป็นต้น เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้และถ่ายทอดความรู้แก่พนักงานในองค์กร ชุมชนชาวบ้านในพื้นที่ดอยตุงและใกล้เคียง อีกทั้งเป็นสถานที่เรียนรู้แก่กลุ่มบุคคลที่สนใจด้านการจัดการพลังงานและสิ่งแวดล้อม เข้ามาศึกษาดูงานและนำไปปรับใช้ในพื้นที่ดำเนินการของตนเอง

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. มีการกำจัดขยะอย่างไร เพื่อไม่ให้ขยะไปสู่บ่อฝังกลบ

ตอบ ยกตัวอย่างเช่นขยะย่อยสลายได้ เราจะนำไปทำเป็นปุ๋ย นำไปเลี้ยงหนอนแมลงวัน หนอนไส้เดือน เป็นต้น

2. ขยะจากนักท่องเที่ยวที่ทิ้งผิด ทำอย่างไร

ตอบ โดยเบื้องต้นเรามีการแยกประเภทถังขยะไว้ แต่มันก็มีแน่นอนที่ทิ้งปนกันมา พอขยะนั้นมาถึงที่ ศูนย์คัดแยกขยะของเรา เจ้าหน้าที่ๆ บ้างๆ ของเราจะทำการแยกอีกครั้งหนึ่ง

3. ก่อนที่จะมีศูนย์คัดแยกขยะของดอยตุงเอง ก่อนหน้านั้นทำอย่างไร

ตอบ ก่อนหน้านั้นเรามีขยะที่เกิดจากแหล่งท่องเที่ยวเยอะมาก และดอยตุงก็มองว่าการทิ้งขยะแบบฝังกลบไม่ใช่วิธีการที่ยั่งยืน เพราะว่าบ่อฝังกลบที่ห้วยไคร้เต็มแล้ว กำลังจะปิดตัวภายในสิ้นเดือนกันยายนนี้ ด้วย ซึ่งเราก็เล็งเห็นนานแล้ว เราเริ่มตั้งแต่ปี 2555 ซึ่งจะเห็นเปอร์เซ็นต์ของขยะที่เราพยายามคัดแยก แต่มันก็มีบางส่วนที่เราจัดการไม่ได้ มันก็ต้องลงสู่บ่อฝังกลบ แต่เราเพิ่งมาทำสำเร็จในปี 2561 ที่เราสามารถจัดการขยะได้ทุกประเภทโดยไม่มีขยะไปสู่บ่อฝังกลบเลย ก่อนหน้าที่ไม่มีศูนย์คัดแยกเราจะมีเจ้าหน้าที่ขอขยะไปทางเดินข้างๆ บ่อขยะเพื่อรอรับขยะจากดอยตุง และคัดแยกให้ได้มากที่สุดก่อนลงสู่บ่อขยะฝังกลบ ซึ่งอดีตเราไม่ได้แบ่งเป็น 6 ประเภทเหมือนในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เป็นแค่ย่อยสลายได้ ขยายได้ก่อน และเราก็พยายามพัฒนา ขยับเคลื่อนมาเรื่อยๆ ทำอย่างต่อเนื่อง

4. ปริมาณขยะที่มาจากศูนย์อยู่ที่เฉลี่ยแล้วอยู่ประมาณเท่าไร

ตอบ ค่าเฉลี่ยของปี 62 อยู่ที่ประมาณ 130 ตัน ก็ถือว่าเยอะ โดยสัดส่วนของปริมาณขยะที่มีน้ำหนักมาก และเยอะ คือขยะย่อยสลายได้ และพวกขยะพลาสติกถึงแม้มีน้ำเบาแต่ก็มีปริมาณที่เยอะ เราจะแยก

พลาสติกที่สะอาด และเปื้อน โดยขยะพลาสติกที่เปื้อนเราจะต้องทำการล้าง แล้วนำมาปั่นแห้งจึงจะนำไปขายได้

5. ในส่วนของเตาเผา จะเผาขยะประเภทไหนบ้าง

ตอบ เป็นขยะประเภทห้องน้ำ เช่น ทิชชู ผ้าอนามัย แพนเพิส แมส เป็นต้น เป็นเตาเผาอุณหภูมิสูงประมาณ 900 องศาขึ้นไป และมลพิษต่ำโดยเราจะมีการวัดค่ามลพิษตลอด

6. ปริมาณในการเผาแต่ละครั้งอยู่ที่เท่าไร

ตอบ ตัวเตาเผาขยะที่เราใช้เป็นถังเหล็ก ในการเผา 1 ครั้งบรรจุได้ 20 กิโลกรัม

7. ช่วงไหนมีขยะมากที่สุด

ตอบ ช่วงฤดูท่องเที่ยว ช่วงพฤศจิกายน-มีนาคม จะมีขยะเยอะ โดยเฉพาะในช่วงงานสีลันแห่งดอยตุง เราเลยมีมาตรการในการที่จะลดใช้วัสดุจากพลาสติก พลาสติก แก้ว แก้วที่เข้าร่วมในงานสีลันทุกคนต้องใช้วัสดุจากธรรมชาติให้มากที่สุด

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. มีการสอนเกี่ยวกับศาสนาหรือไม่

ตอบ ไม่มี กิจกรรมภายในศูนย์เป็นเกี่ยวกับอาชีพ ที่เกิดจากความสนใจของเด็กๆ จากการไปลงพื้นที่สำรวจ

2. มีการสอดแทรกเรื่องศาสตร์พระราชาให้ห้อง ๆ อย่างไรบ้าง

ตอบ เรามีการสอดแทรกหลักการทรงงานของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เช่น อาชีพพยาบาล เราเอาโมเดลมาจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในเรื่องของหน่วยแพทย์ พอ.สว. เรื่องหมอกระเป๋าเขียว และการพัฒนาของโครงการพัฒนาด้วยตนเอง

3. หลังจากที่เด็กเข้าร่วมในศูนย์ มีการประเมินผลอย่างไร

ตอบ เนื่องจากศูนย์เพิ่งเปิดได้แค่ 1 ปี เลยยังไม่มีผลการประเมินที่ชัดเจน แต่ที่ผ่านมาเราได้มีการต่อยอดเกี่ยวกับชมรมดนตรีของน้องๆ ส่งน้องไปประกวดที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เราได้ที่ 4 เป็นการเพิ่มศักยภาพให้น้องๆ แต่จากนี้ไปเราก็วางแผนไว้แล้วว่าจะติดตามผลหลังจากที่เปิดมา 1 ปี เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างกับน้องๆ ที่เข้าร่วม

4. เด็ก ๆ ที่เข้ามาในศูนย์ไฟดีมีการชวนเพื่อน ๆ มาเยอะไหม

ตอบ มีเยอะมาก ไม่เพียงเด็ก ๆ ที่ชวน แต่ผู้ปกครองของเด็ก ๆ ก็เป็นกระบอกเสียงให้เราด้วยเช่นกัน

5. ผู้ปกครองมีเข้าร่วมกิจกรรมด้วยไหม

ตอบ ตอนนี้ทางศูนย์ไม่มีกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่ แต่เราก็จะมีการเชิญผู้ปกครองมาดูลูกหลานตัวเองโชว์ศักยภาพในงาน วันปล่อยของ ซึ่งเป็นวันที่เด็ก ๆ จากชมรมต่างๆ มาโชว์ความสามารถของเขาเอง

6. พ่อแม่กลุ่มใจบางไหมที่เห็นเด็กคนรุ่นใหม่ออกมาเด่นอะไรแบบนี้ โดยเห็นว่าไม่รักษาประเพณี วัฒนธรรมของตนเอง

ตอบ ชมรมเต้นของเด็กๆ ที่นี้เต้น cover dance ก็จริง แต่เด็กๆ เขามีการประยุกต์ทำเต้นสมัยใหม่กับความเป็นชนเผ่าเข้าด้วยกัน รวมถึงชุดแต่งกายด้วยที่มีการประยุกต์ให้เข้ากัน ซึ่งการแสดงเหล่านี้เด็กๆ ก็จะได้ไปแสดงในงานสีลันแห่งดอยตุงด้วย ซึ่งพ่อแม่ก็จะได้เห็นลูกๆ ในงานด้วยเช่นกัน

7. เงินใฝ่ดีที่น้องๆ ฝากเข้าธนาคารมีดอกเบี๋ยไหม

ตอบ ปีที่ผ่านมายังไม่มี แต่ปีนี้เราวางไว้แล้วว่าจะให้มิดอกเบี๋ยด้วย เพราะจะให้น้องๆ ได้ทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย และให้เด็กๆ ไปสอนให้คนในครอบครัวด้วย นี่คือนิสัยที่วางไว้ในปีนี้

8. เคยเจอผู้ปกครองมา complain บางไหมว่า เด็กสนใจทำแต่กิจกรรม ไม่สนใจด้านการเรียนเลย

ตอบ ยังไม่มี มีแต่ผู้ปกครองมาชื่นชมว่าดีแล้วที่มีสถานที่ให้เด็กมาทำกิจกรรม เพราะอยู่บ้านเด็กเล่นแต่มือถือ

9. เด็กรุ่นใหม่ยังมีความสนใจในการเกษตรกร ตามอาชีพเดิมของพ่อแม่ไหม

ตอบ เทคโนโลยีใหม่เป็นสิ่งที่ดี แต่ถ้าถามว่าเราทิ้งความเป็นเรา รากเหง้าของเราไหม เราไม่ได้ทิ้ง เราสอดแทรกความเป็นรากเหง้าของตัวเอง ประเพณีวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่าเข้ากับกิจกรรมของเรา ให้เด็กมองเห็นความเป็นตัวตน ปัญหาของชุมชนตนเอง และอนาคตของชุมชนตนเอง ซึ่งเรามีหลักสูตรสำหรับเด็กที่โตหน่อย ในเรื่องการลงพื้นที่ มองปัญหาชุมชนตนเอง สิ่งที่ได้ก็จะสามารถช่วย และแก้ไข ปัญหาในชุมชนตนเองได้ ให้เขาได้เรียนรู้ และเกิดกระบวนการคิด

10. มีแนวโน้มที่จะมีคลาสสอนภาษาให้เด็กไหม

ตอบ ถ้าทักษะภาษาไม่ได้อยู่ใน 10 อาชีพที่จัดไว้ แต่จะจัดอยู่ในทักษะช่วงปิดเทอมที่น้องๆ มาเรียนเป็นคอร์สๆ ก็จะมีนักศึกษาจิตอาสาที่จะเข้ามาสอนให้ในช่วงที่ผ่านมา และพี่ๆ ศูนย์ใฝ่ดีก็ช่วยสอนด้วย

ภาพเยี่ยมชมศูนย์เด็กไฟติ โครงการพัฒนาอยตุงฯ

พูดคุยแลกเปลี่ยนกับผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ฟ้าหลวง และผู้นำคนรุ่นใหม่

วิทยากรชาวบ้านได้เล่าให้ผู้เข้าร่วมรับฟังถึงอดีตชีวิตของแต่ละท่าน ว่าชีวิตลำบาก ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ จะไปไหนมาไหนต้องอาศัยการเดินเพียงอย่างเดียว การศึกษาในพื้นที่ก็ไม่มีเข้ามา อยู่อย่างยากลำบาก มีอาชีพทำข้าวไร่ ปลูกข้าวโพด และปลูกฝิ่นเพื่อขายกิน และได้สัมผัสช่วงแรกๆ ที่โครงการพัฒนาทยอยตุงๆ เข้ามาในช่วงแรกทุกท่านก็มีคำถามในใจว่า โครงการพัฒนาทยอยตุงๆ เข้ามาเพื่ออะไร สมเด็จพระเจ้า มาที่ดอยตุงทำไม แต่วิทยากร เช่น แม่มยุรา ก็ได้เล่าประสบการณ์ตอนที่เข้ามาสมัครเป็น อสพ.โครงการพัฒนาทยอยตุงๆ ว่าในเมื่อเรามองเห็นว่าดอยตุงเข้ามาเพื่อที่จะช่วยเหลือชาวบ้านในพื้นที่ตนเอง และตนเองนั้นก็พูดภาษาไทยพอเข้าใจ จึงอาสาเข้ามาเพื่อเป็นตัวกลางที่จะคอยเชื่อม สื่อสาร สิ่งทีโครงการฯ จะทำให้ชาวบ้านเข้าใจ และเสนอความต้องการของชาวบ้านให้โครงการฯ ได้รับรู้ และเข้าใจถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งหลังโครงการฯ เข้ามาชาวบ้านค่อยๆ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เด็กมีโอกาสได้เรียนหนังสือ เรียนจบชั้นที่สูง และกลับมาทำงานในพื้นที่ บางท่านกลายมาเป็นผู้ในระดับท้องถิ่น บริหารจัดการระดับตำบล ได้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง

ประเด็นคำถาม – คำตอบ

1. มีวิธีการอะไรที่จะทำให้เด็กรุ่นใหม่ยังอยากทำงานในบ้านเกิด ในพื้นที่ดอยตุงเหมือนเดิม

ตอบ ในฐานะผู้นำ สิ่งที่เราทำมาโดยตลอด คือการส่งเสริมจารีต ประเพณี ขนบธรรมเนียม จากรุ่นสู่รุ่น เรามีกิจกรรมที่ส่งเสริมอยู่ เราไม่สามารถไปบังคับจิตใจเด็กได้ว่า เรียนจบสายนั้น สายนี้มา คุณต้องกลับมาทำงานในบ้านเกิดตัวเองก็เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเด็กก็มีโอกาสในการเรียน ในการเห็นโลกกว้างมากขึ้น ก็เป็นปกติ??? ที่เด็กรุ่นใหม่จะออกไปทำงานนอกพื้นที่ ซึ่งถ้าจะบอกว่าให้เด็กกลับมาทำงานในพื้นที่ทั้งหมด เราก็ไม่มีงานมากพอที่จะรองรับเด็กเหล่านั้นได้ หน้าที่ของเราคือการสร้างคนให้เป็นคนดี เพื่อที่คนเหล่านั้นจะไปอยู่ที่ไหนสามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคม ไม่เป็นภาระให้สังคม มันเป็นโอกาสที่เขาจะออกไปเผชิญ และเรียนรู้ประสบการณ์จากข้างนอกมา ในอนาคตเขาาก็หวังว่าเขาจะกลับมาบ้านเกิดเพื่อพัฒนาสิ่งนั้นก็สิ่งที่ดี เพราะเราเชื่อสิ่งที่เราปลูกฝัง ถ่ายทอดไปให้เขาเหล่านั้นจะอยู่กับตัวของเขาแต่เป็นการรอเวลาเขาพร้อม

2. คิดว่าอบต. แม่ฟ้าหลวง ถ้าเทียบกับอบต. อื่น ๆ คิดว่าดีพอหรือยัง

ตอบ ไม่รู้ว่าจะตอบยังไง แต่คิดว่ายังดีไม่พอ แต่ก็ได้รับรางวัลมากมายในเรื่องความโปร่งใส การบริหารจัดการ เป็นต้น แต่ตัวโล่รางวัลไม่ได้เป็นตัววัดเสมอไป ปัญหามันเกิดตลอดเราต้องทำให้เต็มที่กับทุกสิ่งต่อไป

3. ทำไมถึงกลับมาทำงานในพื้นที่

ตอบ อยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาในพื้นที่ชุมชนของตนเอง เราเห็นตั้งแต่สมัยเด็กๆ เราเห็นความเปลี่ยนแปลงมากมาย ตอนปี 2538 ที่สมเด็จพระสังฆราชเสด็จมาเยี่ยมชมนานาชาติ คุณชายได้มีการมาพูดคุยกับชาวบ้าน ตัวเองก็ได้เข้ารับฟังด้วยทำให้เกิดแรงบันดาลใจอยากเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาในพื้นที่บนดอยตุง เป็นบ้านเกิดของตนเองด้วย

4. ใช้ทักษะ เทคนิคอะไรในการบริหารจัดการคน

ตอบ เป็นชาวจีนยูนนาน ที่อพยพมาจากจีน ไม่มีสัญชาติ แต่เมื่อโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เข้ามาในพื้นที่ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงให้โอกาสทำงานกับทางโครงการฯ ทำให้ได้เรียนรู้มาจากที่นี่

5. ปัญหาใหม่ในปัจจุบันมีอะไรบ้างที่ต้องแก้

ตอบ ปัญหามันมีใหม่มาเรื่อยๆ สมัยอดีตเรามีปัญหาเรื่องความรู้ เราแก้โดยการให้ความรู้ เน้นส่งเสริมด้านการศึกษา ส่วนในปัจจุบันสิ่งที่มันแฝงมาคือ การรู้มาก แต่กระบวนการคิด ไตร่ตรอง ไม่ละเอียดพอ เลยเกิดปัญหาในปัจจุบัน เด็กสมัยนี้เก่งในด้านคิดค้น แต่ไม่ได้มองถึงผลกระทบถึงอนาคต ด้วยความที่เราต้องการความสะอาดสบาย เช่นเรื่องขยะ ในอดีตในหมู่บ้านเวลามีงานบุญฯ เราใช้แก้วในการเสิร์ฟ แต่หลังๆ มาเราใช้ขวดน้ำขนาดเล็กในการเสิร์ฟ เพื่อเราจะได้ไม่ต้องล้าง แต่สุดท้ายแล้วขยะขวดน้ำเหล่านั้นเราจะทิ้งที่ไหน ซึ่งตอนนี้เรากำลังแก้ปัญหาเรื่องนี้อยู่ เพราะเรื่องนี้ไม่ได้เป็นแค่ปัญหาระดับชุมชน แต่เป็นปัญหาที่โลกเรากำลังเจอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากมนุษย์ที่มีความรู้ทั้งนั้น ไม่ได้เกิดจากตายายที่อยู่ที่บ้าน แต่สุดท้ายเราก็ต้องร่วมด้วยช่วยกันในการแก้ปัญหาขยะนี้

6. มีเด็กที่ไปทำงานต่างประเทศเยอะไหม

ตอบ ปัจจุบันมีเยอะมากขึ้น เนื่องจากเขาได้รับโอกาสมากขึ้น และอีกส่วนหนึ่งคือ เด็กที่นี้พูดได้อย่างน้อยก็ 3 ภาษาแล้ว ไทย จีน และภาษาชนเผ่า เด็กที่นี้ได้เปรียบเรื่องภาษา และการที่จะเรียนภาษาอื่นๆ เพิ่มเติมเช่น ภาษาญี่ปุ่น เกาหลี มันก็เข้าใจง่าย และอบต.แม่ฟ้าหลวงเราให้งบประมาณกับการศึกษาเป็น 10 ล้าน ซึ่งเรามองว่าการศึกษาคือสำคัญมาก ในปัจจุบัน เราอยากให้คนของเราได้รับโอกาสเหมือนเด็กในเมือง ไม่ให้ขาด และในปัจจุบันตอนนี้เด็กส่วนใหญ่ไปต่างประเทศ เช่น เกาหลีใต้ ไต้หวัน ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย มันเป็นโอกาสของเขาที่ได้ไปเปิดประสบการณ์ใหม่ๆ และเขาเหล่านั้นก็จะกลับมาพัฒนาบ้านเกิดตัวเองคือสิ่งที่เราอยากให้

7. การโยกย้ายถิ่นมีเยอะไหม

ตอบ คนดอยตุงส่วนใหญ่ไม่ย้าย แค่ออกไปทำงานข้างนอกเพื่อเลี้ยงครอบครัวแล้วก็กลับมาอยู่ที่บ้านเกิด ณ ปัจจุบันคนดอยตุงจริงๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มีประมาณ 4,000 กว่าคน นอกนั้นก็ออกไปทำงานข้าง

นอก ครอบครัวของที่นี่มีธรรมเนียมคือบ้านไหนมีลูกเยอะ ลูกๆ ออกไปทำงานข้างนอก แต่จะมีลูก 1 คน ที่อยู่กับพ่อแม่เพื่อดูแล ไม่ทิ้งพ่อแม่ไปไหน

8. ในเรื่องของกฎระเบียบชุมชนต่าง ๆ ใครเป็นคนไปเช็กให้

ตอบ ชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ มีการทำประชุมมาแล้วร่างกฎระเบียบขึ้นเอง โดยเกิดจากการเห็นชอบของคนในชุมชนที่ได้ตกลงร่วมกัน แต่ละหมู่บ้านเขาก็มีระเบียบที่แตกต่างกันไปตามบริบทหมู่บ้าน

9. มีหน่วยงานอื่น ๆ เชิญ อบต.แม่ฟ้าหลวงให้ความรู้กับ อบต.อื่น ๆ ในเชียงรายบ้างไหม ในเรื่องวิธีการทำงานดี ๆ แบบนี้

ตอบ ในฐานะที่เป็นนายก อบต. เราได้ให้สมาชิกของเราทุกคนได้ออกไปดูงานที่อื่นๆ อบต.อื่นๆ ให้ไปดูไปเรียนรู้สิ่งที่คนอื่นเขาทำดีคืออะไร อะไรที่ดีเรานำมาปรับ อะไรที่ขอเรายังไม่ดีพอเราต้องพัฒนาเพิ่มเติม มีหลากหลาย อบต. เคยมาที่แม่ฟ้าหลวง ตอนมาดูงานที่นี้ก็นั่งมูมหนึ่ง นายกนั่งอีกมูมหนึ่ง ไม่พูดจากัน ชัดแย้งกัน เราก็เล่าเรื่องวิธีการทำงานกับชาวบ้านท้องถิ่นให้ฟัง กลับไป 2 เดือนเขาก็โทรหาบอกตอนนี้ดีขึ้นแล้วคุยกันแล้ว ไม่นั่งแยกมูมแล้ว มันอยู่ที่ว่า อบต. ไหนมาดูงาน มาแชร์ประสบการณ์แล้วจะเอาไปปรับไหม ปรับความคิด เปิดใจ ลดทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน และการทำงานทุกอย่างมันก็อยู่ที่หัวใจด้วย เพราะถ้าหัวใจไม่เข้าใจแล้วสั่งงานลูกน้องมันก็ทำให้เกิดการทำงานที่ลำบากได้

10. มีนายทุนเข้ามาในหมู่บ้านบ้างไหม

ตอบ มีเยอะที่อยากเข้ามา แต่เข้ามาไม่ได้ เพราะเรามีกฎกติกาที่ตกลงกันไว้ การจะเข้ามาอยู่ในดอยตุงได้ คุณจะต้องแต่งงานเข้ามาเท่านั้น และถ้าอยากจะทำการค้าก่อสร้างสิ่งต่างๆ จะต้องผ่านการประชาคมได้รับความเห็นชอบจากชาวบ้าน ต้องขออนุญาตจากโครงการฯ ด้วย เพราะพื้นที่ของเราเป็นป่าสงวนมีการแบ่งพื้นที่อย่างชัดเจน ไม่ใช่ว่าอยากสร้างตรงไหนสร้างไม่งั้นมันก็จะเหมือนดอยอื่นๆ ที่ถูกรื้อถอนรื้อสอร์ทตามชาวที่ออกในทุกวันนี้ และถ้าเราปล่อยให้เกิดขึ้นทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ขยะ ควันมลพิษเพิ่มขึ้น สุดท้ายมันก็พังไม่ต่างจากที่อื่นๆ

11. ในการจัดการศึกษาดูงานจะมีแนวทางใหม่ที่จะพาไปดูงานสถานที่เก่า ๆ เพื่อให้เห็นภาพว่าอดีตเป็นแบบไหน เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร เพราะเห็นว่าไม่อนุญาตให้คนเข้าไป

ตอบ ตอนนี้สิ่งที่เราจะให้ทุกท่านดูเรื่องราวเกี่ยวกับอดีตได้คงมีแต่รูปภาพ วิดีโอที่ถ่ายไว้ ส่วนพื้นที่จริงๆ ที่เป็นภูเขาโล้นแล้ง กลุ่มคาราวานไม่มีแล้ว เพราะผ่านมา 30 ปีมันก็ได้พัฒนามาเรื่อยๆ จนเปลี่ยนไปหมดแล้ว และในส่วนที่บอกไม่อนุญาตให้เข้าไป ไม่ได้หมายถึงว่าคนนอกไม่สามารถเข้ามาในหมู่บ้านได้ แต่หมายถึงคนนอกที่ไม่ใช่คนดอยตุง ไม่ได้มาแต่งงานเข้ามาอยู่เป็นคนดอยตุง คนที่มาเพื่อ

แสวงหาประโยชน์ เขาเหล่านั้นไม่มีสิทธิใดๆ ในการทำการก่อสร้าง ซ้ำขายที่ดิน หรือทำธุรกิจบนดอยตุง เพราะถือว่าคุณไม่ใช่คนดอยตุง แต่คนที่เข้ามาเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ศึกษาประวัติศาสตร์ดอยตุง เราไม่ได้มีการปิดกั้นสามารถเข้ามาเยี่ยมชมพูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้เสมอ

12. สิทธิในการครอบครองที่ดินของคนดอยตุงเป็นอย่างไร

ตอบ เนื่องจากพื้นที่ดอยตุงเป็นพื้นที่ป่าสงวน และกองทัพบกเป็นคนเช่า และให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เป็นผู้จัดการจัดการ โครงการฯ มีการจัดทำรังวัดเหมือนทำโฉนด แต่เป็นการออกใบอนุญาตพื้นที่ทำกิน พื้นที่อยู่อาศัยให้กับชาวบ้าน เรียก น.ส.ร. 1 คือพื้นที่อยู่อาศัย น.ส.ร. 2 คือพื้นที่ทำกิน และ น.ร.ส. 3 คือพื้นที่ 4,000 ไร่ สำหรับคนที่ไม่มีการทำกิน จัดทำและแบ่งตามสัดส่วน ซึ่งพื้นที่รับรองทุกแบบแบ่งตามความเหมาะสมของสมาชิกครอบครัว และไม่มีสิทธิในการซื้อขายมีสิทธิเพียงส่งต่อให้ลูกหลานของตัวเองเท่านั้น ทุกอย่างเรามีกฎกติกาที่ตั้งไว้หมดแล้วในการบริหารจัดการ

13. เวลามีคนทำผิดในหมู่บ้าน ใครเป็นผู้รับค่าปรับ และเงินนั้นเอาไปทำอะไร

ตอบ การเก็บค่าปรับต่างๆ ไม่ได้เกิดจาก อบต.ไปปรับ แต่ชุมชนเป็นผู้จัดการเอง เพราะกฎระเบียบเกิดจากชาวบ้านในชุมชนนั้นๆ คณะกรรมการหมู่บ้านจะเป็นคนดำเนินการ และเงินนั้นก็เข้ากองกลางหมู่บ้าน เอามาใช้ในกิจกรรมในชุมชนของตัวเอง อบต. ไม่ได้เข้าไปยุ่ง เราเพียงสร้างให้ชุมชนเข้มแข็งใช้กฎระเบียบของชุมชน ไม่ใช่กฎระเบียบประเทศ เพราะบางอย่างเอามาใช้ไม่ได้ในชุมชน ให้ชุมชนเขาสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง

แชร์สิ่งที่ได้เรียนรู้เพิ่มเติม และสิ่งที่จะนำไปปรับใช้

ประจำวันที่ 10 กันยายน 2563

1. ได้เรียนรู้เรื่องหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขจากท่านผู้ว่าฯ 3S โมเดล และการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ซึ่งสิ่งที่อยากนำไปปรับใช้กับงานที่ทำอยู่ คือ เรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดิน ระบบส่ง การเข้าใจ เข้าถึงชาวบ้านให้มากขึ้น เพื่อจะได้ดำเนินโครงการต่างๆ ที่ทำอยู่ได้อย่างต่อเนื่อง และทำให้เกิดผลสำเร็จ
2. หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สิ่งที่น่าไปปรับใช้ในโครงการที่ทำอยู่คือเรื่องข้อมูลจริง ปัญหาที่แท้จริงคืออะไร เพื่อจะได้ลงไปแก้ไขได้ตรงจุด
3. สิ่งที่จะนำไปปรับใช้ได้เลย คือเรื่องกิจกรรมเกี่ยวกับเด็ก กิจกรรมที่เป็นความสนใจของผู้เข้าเรียน มี 2 ส่วนที่น่าไปใช้ได้เลย คือทำกับเด็กรุ่นใหม่ในเขื่อนที่กำลังทำโครงการ เพราะมีโครงการฯ บางส่วนเป็นสิ่งที่เราอยากให้ทำอยู่ และทำกับเด็กนักเรียนข้างนอกที่เราไม่มีโครงการฯ ร่วมกับโรงเรียนต่างๆ ซึ่งเรามีโครงการฯ ดิวหนังสือ แนะนำก่อนไปเรียนต่ออยู่ โดยมีพี่ๆ รุ่นพี่คอยให้คำแนะนำ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เราหยิบยื่นให้เขามากกว่า โดยลืมนึกไปว่าสิ่งที่เด็กต้องการเพิ่มเติมหรือมากกว่านี้คืออะไร เราควรถามความต้องการของเด็กมากกว่า และเสริมสิ่งเหล่านั้นเข้าไป เหมือนอย่างที่เราเห็นเด็กดอยตุงกำลังทำอยู่นำไปปรับใช้ เพื่อให้มันดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถทำได้เลยในปีถัดไป
4. สิ่งสัมผัสได้ของคนที่นี่คือ ผู้นำเข้มแข็ง คนเข้มแข็ง และชุมชนเข้มแข็งมาก มีความเชื่อมั่น และไว้วางใจซึ่งกันและกัน แต่สิ่งเหล่านี้ก็มาจากการอดทน ท่วมเท ให้ใจกับการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อความสำเร็จ
5. วิธีการทำงานของดอยตุงมีแผนที่ชัดเจน ข้อมูลที่แท้จริง เข้าถึงใจของชาวบ้านจริงๆ ทำให้สามารถการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และมีการตั้งเป้าหมายในการทำงานที่แน่วแน่ และชัดเจน ทำแล้วชาวบ้านจะได้อะไร โครงการฯ มีการทำงานแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ทำทุกๆ ด้าน นึกถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ไม่เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น สิ่งที่จะนำไปปรับใช้คือ การดูแลระบบส่งทั้งภาคเหนือ ภาคใต้ ทำงานให้มีระบบ วางแผนการทำงานให้ชัดเจน ลงไปดูพื้นที่จริงๆ ว่าเรามีปัญหาอะไร สิ่งที่เราต้องการจริงๆ คืออะไร ไม่ใช่เข้าไปแจกเงิน เพราะมันไม่เกิดความยั่งยืน แต่ต้องไปรับฟัง และรวมกันแก้ไขปัญหาถึงจะเกิดความยั่งยืนได้
6. การเข้าถึงใจชาวบ้าน สร้างความเชื่อใจซึ่งกัน จริ่งใจต่อกัน ข้อมูลต่างๆ ที่จะนำมาวิเคราะห์ปัญหาความต้องการก็ต้องเป็นข้อมูลที่แท้จริงที่ได้จากปากชาวบ้าน จากสิ่งที่ได้ลงไปดูในพื้นที่จริงๆ และเวลาทำอะไรก็ตามโครงการฯ จะมุ่งเป้าไปที่ทำให้สำเร็จ ไม่เพียงทำให้มันเสร็จ และในเรื่องผลิตภัณฑ์สินค้าของ

ดอยตุงเน้นสินค้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ทำอะไรส่งเสริมอะไรต้องมองที่ตลาดเป็นตัวตั้ง ทำแล้วมีที่ขายไหม ทำแล้วจะขายได้ไหม ทำแล้วมีกำไรไหม และไม่ให้ชาวบ้านเสี่ยงในเรื่องใดๆ ก็ตามโครงการฯ ทำแล้วยังไม่สำเร็จ และคนที่ทำงานในองค์กรนี้มองเห็นเป้าหมาย Vision, Mission ที่เหมือนกัน ทำให้การทำงานไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่อง แต่กลับย้อนมองดูการทำงานของกฟผ. Mission มาจากไหน ผู้ว่าเปลี่ยน Mission ก็เปลี่ยนไม่มีความต่อเนื่อง ทำให้ทิศทางในการทำงานไปต่อเนื่อง สิ่งแรกที่จะเปลี่ยนแปลงได้ก็คือ การเข้าใจตนเองก่อนที่จะไปเข้าใจคนอื่น พอเข้าใจตนเองก็เรียนรู้ที่จะเข้าใจคนอื่น และเข้าถึงหัวใจจิตหัวใจของคนที่เราทำงาน และเข้าถึงปัญหาที่แท้จริง อย่าทำตัวเป็น Perfect man ต้องมีความยืดหยุ่น เปิดใจรับฟังถึงจะสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเจ้าหน้าที่ภาคสนามดอยตุง

วันที่ 11 กันยายน 2563

ประเด็นคำถาม-คำตอบ

1. ทำไมต้องไปช่วยชนชาติว้าที่พม่า

ตอบ ตอนที่เริ่มทำโครงการฯ ในพม่าตอนนั้นพลเอกหินหยุ่นผู้นำพม่า ได้ขอความช่วยเหลือในการช่วยเหลือกลุ่มว้า เพราะเขาได้รับคำสั่งจากพม่าได้อพยพชนกลุ่มว้าลงมาจากทางตอนเหนือแล้วให้มาอยู่ที่หยองซา โดยทางรัฐบาลไทยได้ขอให้มูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เข้าไปช่วยในประเทศพม่า และท่านมองอีกส่วนหนึ่งถือว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ เพราะถ้าเราไม่ไปช่วยคนจากประเทศเพื่อนบ้าน โรคภัยต่างๆ จะทะลักเข้าประเทศไทยตามแนวชายแดนจะทำให้เกิดปัญหามากกว่านี้ แต่ถ้าเราเข้าไปในพื้นที่ของเขา และช่วยเขาโดยนำศาสตร์พระราชฯ และการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวงไปพัฒนาในพื้นที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ต้นทางได้เลย

2. กลุ่มที่มีความคิดที่แตกต่าง ไม่เห็นด้วยกับโครงการฯ มีวิธีการอย่างไรในการรับมือ

ตอบ มีแน่นอนที่ไม่เห็นด้วย พี่พงศ์ศักดิ์ยกตัวอย่างพ่อของตนเอง ตอนช่วงโครงการพัฒนาดอยตุงฯ เข้ามาใหม่ๆ ได้มีการเรียกผู้นำให้ไปประชุม ตอนอยู่ในห้องประชุมก็เห็นด้วย แต่พอกลับบ้านก็แสดงความไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจน และเป็นแกนนำในการพาชาวบ้านประท้วงด้วย เพราะไม่แน่ใจว่าโครงการพัฒนาดอยตุงฯ มาแบบไหน มีความชัดเจนกับชาวบ้านหรือเปล่า หรือมาๆ หายๆ เหมือนหน่วยงานอื่นๆ ซึ่งตัวเจ้าหน้าที่เองต้องมีเป้าหมาย หลักการที่ชัดเจน ต้องทำให้ชาวบ้านเห็นว่า ดอยตุงเข้ามาแล้วเอาจริงเอาจัง ตอนดอยตุงเข้ามาเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ถูกส่งเข้าไปต้องมีข้อมูลชุมชน เข้าใจบทบาทของตัวเองต้องสามารถชี้แจงได้ ดอยตุงได้ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปอยู่กินกับชาวบ้านเป็นปีๆ มีปัญหาจับฟัง

ปรึกษาได้จริง ๆ เจ้าหน้าที่อยู่กับชาวบ้านตลอดเวลา และนอกจากนั้นก็ยังสร้างตัวต่อ หรือที่เรียกว่า อสพ. ซึ่งเป็นคนที่มาจากชาวบ้าน ชาวบ้านเป็นคนเลือกเป็นตัวกลางระหว่างโครงการฯ และชาวบ้านในการสื่อสารกัน แต่การพัฒนาจะไม่เกิดถ้าชาวบ้านไม่เห็นด้วยตั้งแต่แรก ถ้าตอนนั้นชาวบ้านคอยตบุงบอกไม่เอาโครงการพัฒนาตบุงๆ การพัฒนาก็จะไม่เกิดแน่นอน เพราะเราจะไม่ทำถ้า 80% ของชาวบ้านบอกว่าไม่ต้องการ

3. เราเหมือนตัวประหลาดสำหรับเขาไหม ในการไปทำงานพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน

ตอบ การทำงานพัฒนาของเรา ไม่ว่าจะไปทำที่ไหนเราจะมีตัวต่อที่เรียกว่า อสพ. ทุกพื้นที่ที่เราไปทำอย่างที่บอกว่า อสพ. เหล่านั้นก็คือคนในชุมชนของเขาเอง เป็นลูกหลานของเขา เป็นคนที่ชาวบ้านเลือกเขามาแล้ว ไม่ว่าจะดีจะไม่ดีเรายอมรับหมดในเมื่อชาวบ้านเป็นคนเลือกให้มาเป็นตัวแทนของชุมชน เวลามูลนิธิแม่ฟ้าหลวงเข้าไปพัฒนาพื้นที่อื่นๆ เราไม่สามารถเอาคนของเราไปได้ทั้งหมด เพราะเราก็มีงานหลักของเราเช่นกัน แต่สิ่งที่เราต้องทำคือการไปสร้างคน คนจากพื้นที่นั้นๆ ซึ่งเด็กเหล่านี้เราจะเอามาฝึกอบรมในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกษตร ปศุสัตว์ เรื่องน้ำเป็นต้น ในช่วงฝึกอบรมเราก็จะเห็นแววของเด็กว่าคนไหนถนัดอะไร ให้เขามาทำงานเป็นตัวแทนของเจ้าหน้าที่ เป็นการสอนให้เขาสามารถขับเคลื่อนงานพัฒนา ทำงานเพื่อชุมชนตนเองต่อไปได้เมื่อเวลาเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ ไม่อยู่แล้วไม่ต้องมาห่วงว่าถ้าไม่มีเจ้าหน้าที่จะสามารถอยู่ได้ไหม เพราะสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เราต้องช่วยเขาให้เขาช่วยเหลือตนเอง เราแสดงความจริงใจให้กับชาวบ้าน เราอาศัยอยู่กับชาวบ้าน ไม่ถือตัวชาวบ้านกินอะไรเราก็กินแบบนั้น เขาอยู่อย่างไรก็อยู่แบบเขา สร้างความไว้วางใจเชื่อใจ แสดงเป้าหมายชัดเจนว่าเรามาเพื่อช่วยเขา พอเราสร้างความไว้วางใจให้ชาวบ้านได้ ชาวบ้านจะไม่มองเราว่าประหลาดแล้ว แต่จะเห็นเราเป็นเพื่อนมิตรสหายแทนเราต้องนึกถึงใจเขาใจเราเสมอ

4. ในการไปช่วยพัฒนาในพื้นที่ต่างประเทศ นอกจากช่วยเรื่องการพัฒนาชีวิต อาชีพ แล้วต้องช่วยเรื่องงบประมาณด้วยไหม

ตอบ พื้นที่ต่างประเทศที่เราไปทำ เป็นการขอความช่วยเหลือมาจากรัฐบาลประเทศนั้นๆ เช่นประเทศพม่าเราใช้งบของ ป.ป.ส. ไทยเพราะเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด และความมั่นคง ซึ่งเขาตั้งงบไว้แล้ว ประเทศอินโดนีเซีย UNODC เป็นคนขอให้เราไปงบประมาณก็เป็นของ UNODC เพราะเขาเคยมาดูงานที่ดอยตุง ส่วนอัฟกานิสถาน รัฐบาลอังกฤษเชิญคุณชายไปพูดเกี่ยวกับการพัฒนาในการดำรงชีวิตที่ยั่งยืนก่อน และทางรัฐบาลเบลเยียมเป็นผู้ให้งบประมาณมา พื้นที่ที่เราไปเขามีงบประมาณเยอะ แต่เขาไม่รู้จะอย่างไรเคยลองทำแล้วแต่ไม่สำเร็จ แต่พอเขาได้มาเห็นของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ เขาก็ขอให้เราไปช่วยทำ อย่างเช่นประเทศพม่าเขาจะบอกว่าขอเป็นมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงฯ ถ้าไม่ใช่ก็ไม่เอา เราก็ไป

นามของประเทศไทย และอีกหนึ่งสิ่งที่ทำให้เราไปทำต่างประเทศ เพราะคนไทยมากมายมาดูงานที่ดอยตุง และพูดว่าที่ดอยตุงทำได้ ทำสำเร็จเป็นเพราะสมเด็จพระเจ้า เป็นเพราะพระบารมี เราเลยอยากพิสูจน์ว่าสิ่งที่เราทำอยู่ไม่ได้เป็นเพราะพระบารมี แต่เป็นเพราะหลักการทำงานที่ดี และถูกต้องต่างหากที่ทำให้เราทำงานพัฒนาได้สำเร็จ ซึ่งในปัจจุบันต่างประเทศที่เราไปทำ คนเหล่านั้นหัวใจสู้ มีความพร้อมมากกว่า ทำให้การดำเนินงานพัฒนาขับเคลื่อนได้เร็วกว่าที่ทำภายในประเทศด้วยซ้ำ

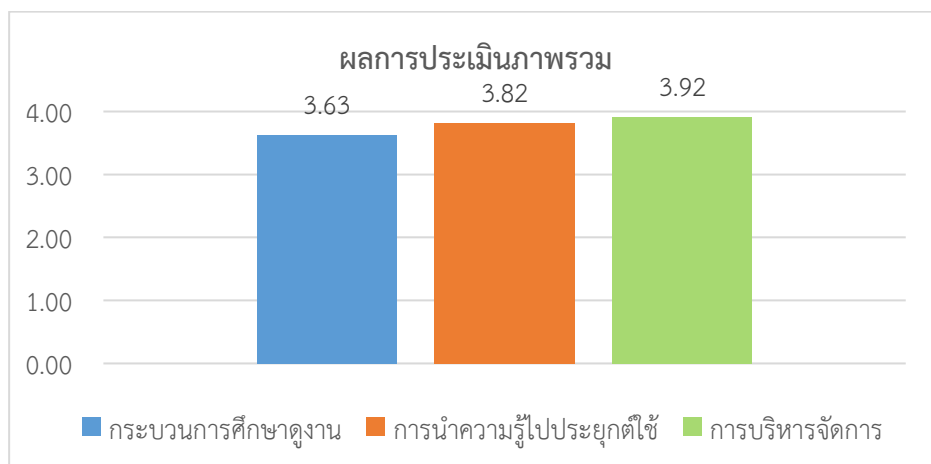
รายงานผลการประเมินความพึงพอใจ
คณะกรรมการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.)
โครงการพัฒนาผู้นำและผู้บริหาร หลักสูตรศาสตร์พระราชากับ การพัฒนาผู้นำยุค 4.0 รุ่นที่ 2
วันที่มาศึกษาดูงาน : วันที่ 9 - 11 กันยายน พ.ศ. 2563
ศึกษาดูงาน ณ โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. จำนวนผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน : ผู้มาศึกษาดูงาน 34 คน เป็นผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และจิระ อคาเดมี ผู้ตอบแบบประเมิน 20 คน (58.82% ของจำนวนผู้มาศึกษาดูงานทั้งหมด)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจจากคณะดูงานในด้านต่างๆ

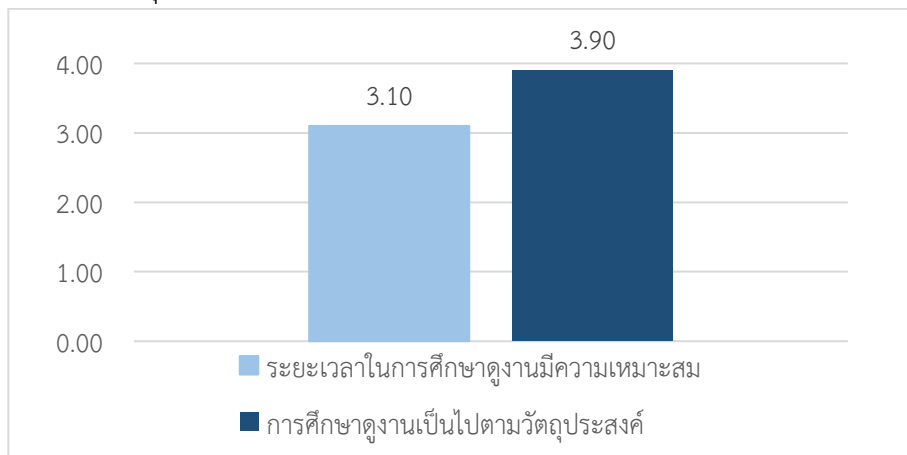
(กำหนดระดับความคิดเห็นดังนี้ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = มาก 4 = มากที่สุด)

2.1 การประเมินผลภาพรวมเฉพาะด้าน 3 ด้าน คือ กระบวนการศึกษาดูงาน การนำความรู้ไปต่อยอด และการบริหารจัดการ พบว่า การบริหารจัดการ มีค่าคะแนนมากที่สุด คือ 3.92 รองลงมา คือ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ 3.82

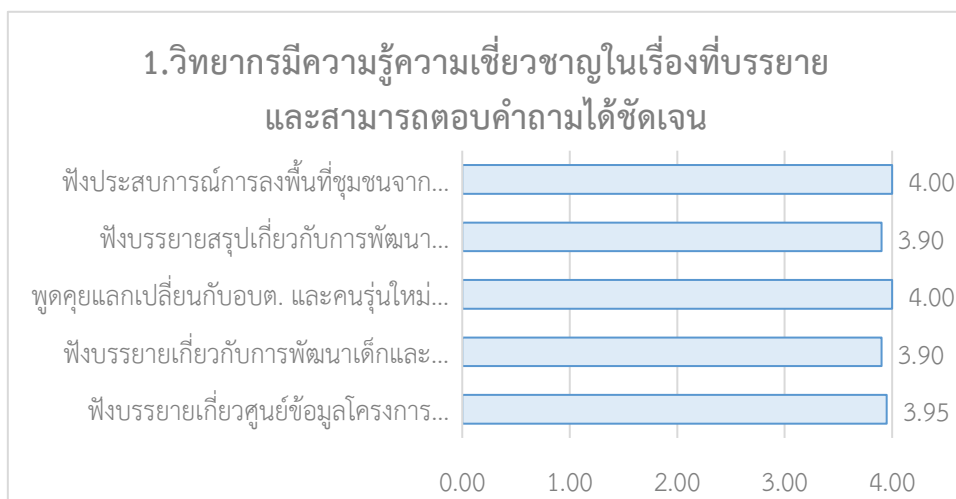
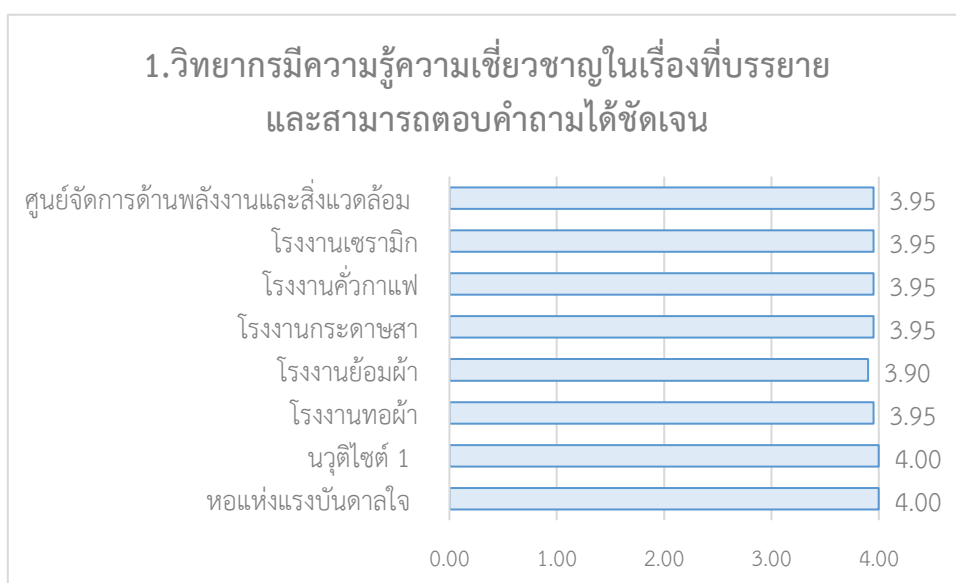
2.2 ผลการประเมินแยกตามประเด็น

(1) ภาพรวมการศึกษาดูงาน พบว่า เรื่องระยะเวลาในการศึกษาดูงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.10 และการศึกษาดูงานตรงตามวัตถุประสงค์ในเรื่องหลักการพัฒนาตามตำราแม่ฟ้าหลวง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.90

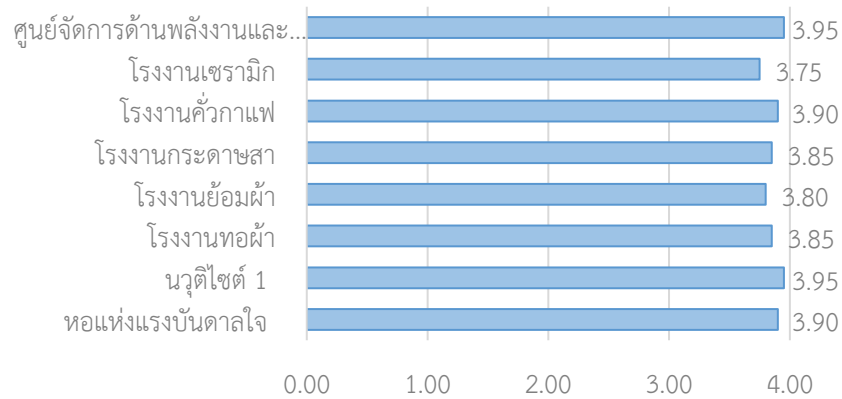

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม : เพิ่มเดิมวันเนื่องจากเนื้อหาดีมาก, ระยะเวลาอีก 1 วัน, เพิ่มวันอบรมเป็น 4 วัน เพราะเวลา 3 วันน้อยไป ทำให้วิทยากรมีเวลานำเสนอประสบการณ์ได้น้อยกว่าที่ควร

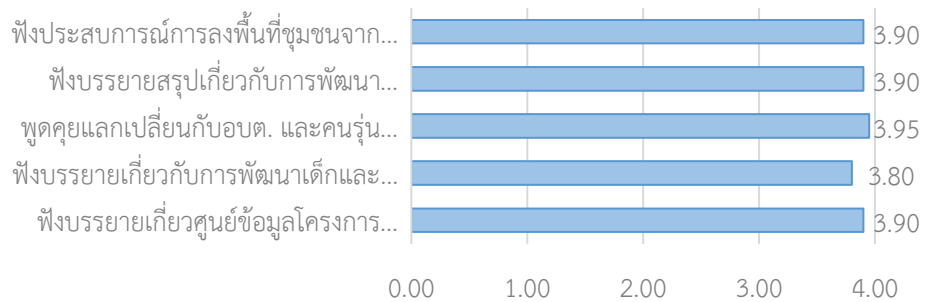
(2) ผลการประเมินแต่ละสถานที่ศึกษาดูงาน โดยประเมินใน 3 หัวข้อ คือ 1.วิทยากรมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่บรรยาย และสามารถตอบคำถามได้ชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.95 2. เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับหัวข้อ/ประเด็น มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.92 และ 3. สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้กิจกรรม หรือเอกสารประกอบการบรรยายเหมาะสมกับเนื้อหา มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.84

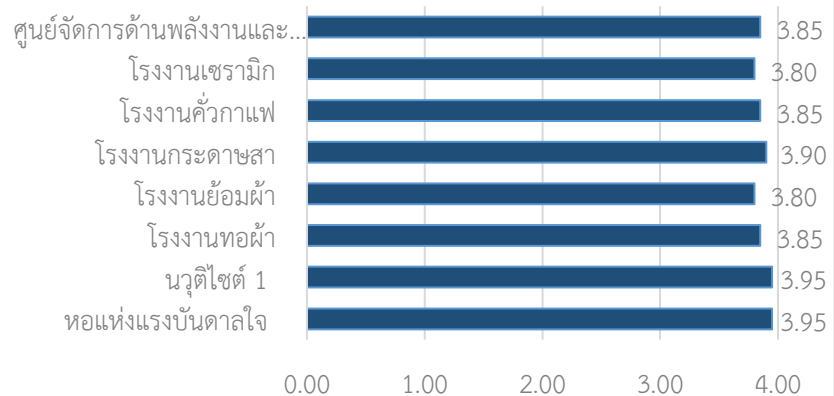
2.เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับหัวข้อ/ประเด็น

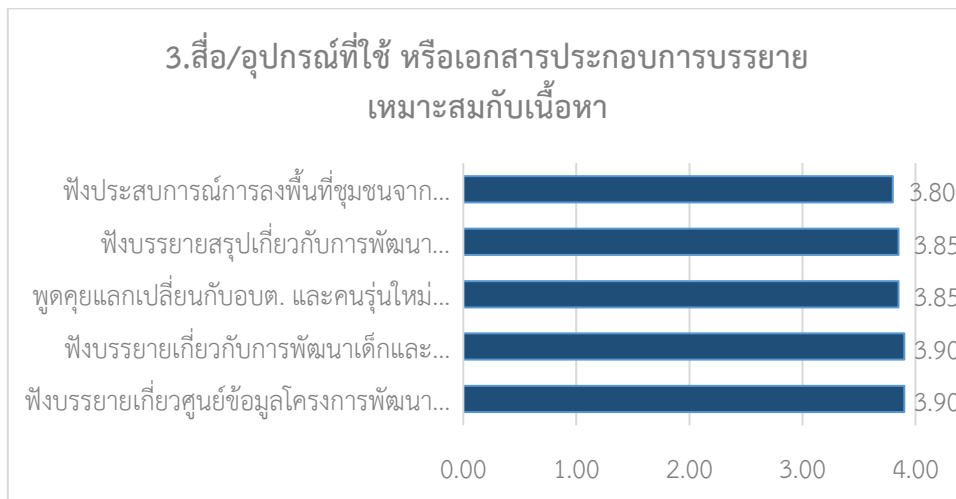

2.เนื้อหาที่จัดครอบคลุมเพียงพอ และสอดคล้องกับหัวข้อ/ประเด็น

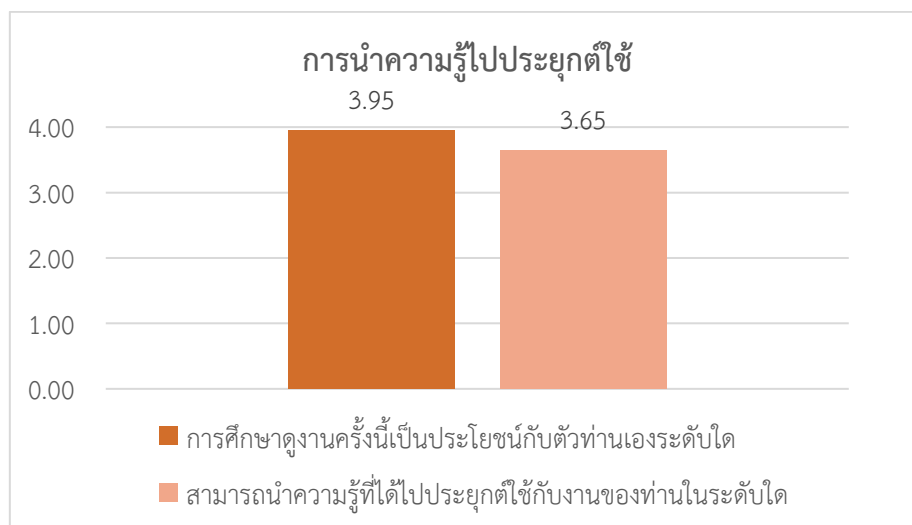
3.สื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ หรือเอกสารประกอบการบรรยายเหมาะสมกับเนื้อหา

(3) ด้านความคาดหวังในการศึกษาดูงาน พบว่า ผู้เข้าร่วม 85% (17 คน) เห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับ 4 (ดีมาก) และผู้เข้าร่วม 15% (3 คน) เห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้ตรงตามความคาดหวังในระดับ 3 (ดี)

(4) ด้านการนำความรู้ไปต่อยอด ผู้เข้าร่วมเห็นว่าการศึกษาดูงานครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อตนเองมีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.95 และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.65

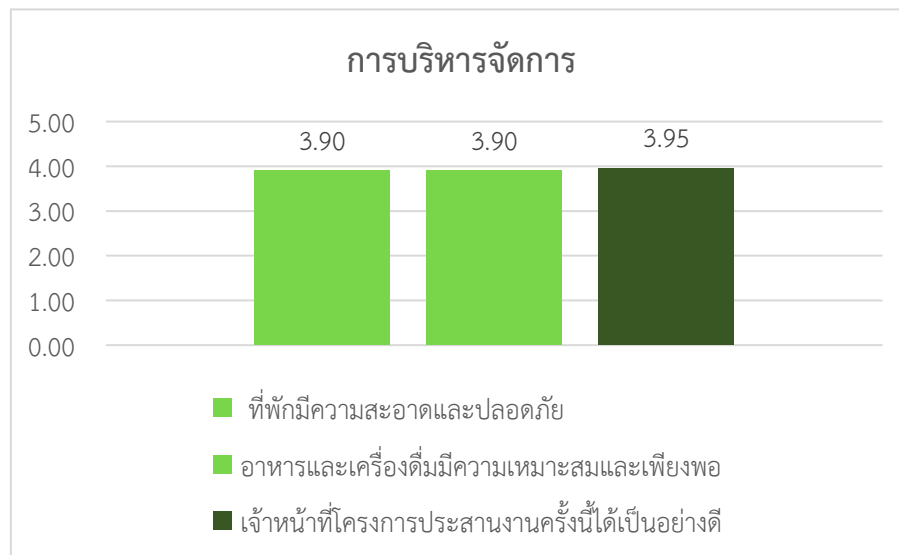

โดยผู้ตอบแบบประเมินให้ความคิดเห็นว่าเรื่องที่สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงาน คือ

- แนวทางศาสตร์พระราชา เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เช่น การช่วยให้ผู้อื่นช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้, การทำงานด้วยหัวใจ ทุ่่มเท และเสียสละ และนำศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ไปเป็นแนวทางในการทำงานให้ประสบความสำเร็จและยั่งยืน
- หลัก 3S และเศรษฐกิจพอเพียง
- การบริหารงานประจำ งาน CSR และการบริหารบุคคลากรในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

- การวิเคราะห์ปัญหา การคิดบนข้อมูลที่ครบถ้วน รู้จริงในปัญหานั้นๆ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ลดความขัดแย้ง ผลกระทบจากงานก่อสร้าง, CRS in Process และการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนรอบโรงไฟฟ้าอย่างยั่งยืน
- กระบวนการวิธีการปฏิบัติงาน ทั้งภายในและนอกองค์กร

(5) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ที่พักมีความสะอาด ปลอดภัย และเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ 3.90 ส่วนเรื่อง เจ้าหน้าที่ประสานงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.95

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม : โรงแรมควรมีสบู่ที่อ่างล้างหน้าด้วย

3. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

- เพิ่มกิจกรรมการลงพื้นที่ชุมชนจริง
 - เพิ่มกิจกรรมเยี่ยมหมู่บ้านดอยตุง
 - เยี่ยมชมชุมชนของชนเผ่า
 - ขอเพิ่มเติมในส่วนของการลงไปดูงานในพื้นที่หมู่บ้าน
 - การลงดูพื้นที่จริงสัมผัสกับชุมชนโดยตรง
 - เพิ่มเติมพาชมหมู่บ้านของชาวบ้านจริงๆ
 - เพิ่มเติมการเข้าไปเยี่ยมชมชุมชนในสถานที่จริง ไปเจอกับชาวบ้านจริง ๆ
 - จัดเวลาลงไปในแหล่งรู้ของหมู่บ้านบ้าง
- เพิ่มเวลาในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
 - เพิ่มเวลาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ
 - ควรให้เวลากับการแลกเปลี่ยนวิธีคิดกับผู้นำชุมชน มากกว่านี้
 - การถ่ายทอดผู้นำคนรุ่นใหม่
- อื่นๆ
 - ดีมากแล้วครับ
 - ตารางอบรมแน่นไป

- ลดเวลาการสรุปของอาจารย์และอดีตผู้ว่าการ
- ควรขยายผลไปที่หน่วยงานรัฐฯ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลป่าไม้ ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น กรมป่าไม้ ฯลฯ ให้ดำเนินการตามแนวทางของมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และเพิ่มป่าไม้ ตลอดจนพัฒนาคนให้แก่ประเทศไทย